

Bir Sorunun Cevabı

Soru: Halkımız borca karşılık garanti almayı adet haline getirmiştir. Borçlunun borcunu zamanında ödememesi halinde, alacaklı bir garantiye, yani borca karşılık garanti olarak belirlenen şeye sahip olmuş olmaktadır. Çoğu kez, bu garanti daha pahalıya patlamaktadır. Hatta alınan borcu kat kat aşabilmektedir. Bunun şer'î hükmü nedir? Garantili borç vermek yada almak şer'an câiz midir?

Cevap: Alacaklının borçludan, borcunu kapatmasını garantilemek için "rehin" alması câizdir. Rasulullah [Sallallahu Aleyhi ve Sellem]'den sahîh olarak şöyle rivâyet edildi:

« » **"Rasulullah [Sallallahu Aleyhi ve Sellem], bir yahudiden bir yiyeceği vadeli (borçla) satın aldı. Ona rehin olarak bir zırh verdi."** Muslim, Âişe [RadiyahAllahu Anhâ]'dan rivâyet etti.

Velâkin alacaklı (yani rehini alan), rehin veren borçlu borcunu kapatmaktan âciz kaldığı zaman rehini mülk edinemez. Bilakis rehin, şu hadise göre sahibinde kalır:

« » **"Sahibinin rehin verdiği rehin haczedilmez."**

eş-Şâfiî, Sa'id ibn-ul Museyyeb yoluyla rivâyet etti. [] ifadesinin mânâsı, borç veren borcunu kapatmaktan âciz kaldığı zaman rehin verilen şey, alacaklının mülkü olmaz, bilakis satılır ve borç ondan kapatılır ve kalanı sahibine iade edilir, demektir.

Bunun tafsîli aşağıdaki gibidir:

Borcun vakti geldiğinde, alacaklı (yani rehin alan) borçludan (yani rehin verenden) borcunu kapatmasını talep eder. Borçlunun rehin alınan maldan başka malı varsa, borç onunla kapatılır, rehin alınan mal serbest kalır ve sahibine döner. Ama malı, borcunun tümünü yada bir kısmını kapatmaya yetmiyorsa, borçlunun, alacaklının izni ile rehin alınanı satması gerekir. Böylece elde edilen bedel ile, her şeyden önce evvelâ rehin alanın borcu kapatılır ve bedelin artakalanı sahibine iade edilir.

Bu geçenlerden vuzûha kavuşur ki borçlunun borcunu kapatmaktan âciz kalması halinde rehin alanın, rehin alınana el koyması câiz olmadığı gibi, benzer şekilde, kendi başına rehini satması da câiz değildir. Bilakis rehin vereni, rehini satmaya icbâr eden yargıdır. Zîra rehin, şu hadise göre sahibinin mülkü olarak kalır:

« » **"Rehin, sahibinden haczedilmez."**

Nitekim onu satıp bedeli ile borcunu kapatan kendisi olmalıdır. İmtinâ ederse, yönetici onu, satmaya ve borcunu kapatmaya icbâr eder. Borcunu kapatmasından artakalanı da sahibine iade edilir.

H. 05 Şevvâl 1428

M. 16 Ekim 2007